

What's really up?, czyli: czym nastolatki naprawdę zaskoczyły dorosłych...

Grzegorz Śpiewak

What's really up? to hasło przewodnie pierwszej edycji konkursu językowego IBM Reading Companion dla uczniów i nauczycieli języka angielskiego, rozstrzygniętej wiosną 2014 r. Tytuł, a zwłaszcza przysłówek *really*, miał w założeniu sprowokować uczestników konkursu do szczerych wypowiedzi o problemach, które ich nurtują. Rezultaty, w postaci kilkudziesięciu świetnych prac, przeszły najsmielsze oczekiwania: zarówno gimnazjaliści, jak i licealiści nie tyle stanęli na wysokości zadania, ile autentycznie poruszyli jurorów. Poniżej wyjaśniam, czym konkretnie.

Konkurs zorganizowali wspólnie: IBM Polska, redakcja czasopisma „Języki Obce w Szkole”, British Council Polska i wydawnictwo Macmillan Education. Posiedzenie kapituły konkursowej miało miejsce 5 maja 2014 r., zaś uroczysta gala dla laureatów odbyła się 16 czerwca w gościnnych, pięknych wnętrzach Starej Prochowni w Warszawie.

Konkurs rozpisany był w dwóch kategoriach wiekowych. Kategoria pierwsza to gimnazjaliści szkół publicznych i niepublicznych, kategoria druga to uczniowie szkół ponadgimnazjalnych wszystkich typów. W konkursie mogły brać udział zespoły projektowe składające się z osoby monitorującej, czyli nauczyciela języka angielskiego, oraz 4-6 uczniów.

Zadaniem każdego zespołu projektowego było stworzenie oryginalnego felietonu lub opowiadania spełniającego warunki konkursowe, o długości 400-500 wyrazów, zilustrowanie go za pomocą własnych rysunków lub zdjęć¹ i (co ważne

i nowatorskie) przygotowanie na podstawie tych materiałów gotowej książki elektronicznej w specjalnym programie IBM Reading Companion Bookbuilder.

W związku z charakterem działalności i misją grupy organizatorów nie dziwi fakt, że zasadniczym celem konkursu było rozwijanie kompetencji językowych młodzieży i motywowanie ich do dalszej nauki języka angielskiego. Oceniający, kierując się kryteriami oceny merytorycznej, kładli duży nacisk na aspekty językowe: zakres środków językowych, poprawność językową i zgodność tekstów z założoną formą. Oczywiście, z uwagi na adresatów konkursu (uczniowie szkół gimnazjalnych lub ponadgimnazjalnych), kapituła konkursowa w żadnym razie nie spodziewała się, że zgłoszone prace będą bezbłędne. Patrząc na cały ich zbiór przekrojowo, można stwierdzić, że przeciętny poziom językowy wyróżnionych projektów oscylował w szerokich granicach B1-B2 (w skali ESOKJ), nie przekraczając nigdy poziomu C1.

Równie ważnymi celami konkursu było kształtowanie samodzielności w nauce języka obcego i umiejętności pracy

¹ Regulamin konkursu dopuszczał także wykorzystanie zewnętrznych materiałów ilustracyjnych, bazujących na licencji *Creative Commons*, przy czym warto zauważyć, że wszystkie wyróżnione prace zostały zilustrowane przez członków grup projektowych.

w zespole, a także kompetencji TIK. Te ostatnie rzeczywiście okazały się bardzo ważne na poziomie praktycznym: zespoły projektowe musiały poradzić sobie z nie zawsze intuicyjną procedurą logowania na platformie, a także z okiełznaniem poszczególnych narzędzi programu *Reading Companion*. Jak się okazało, te przeszkody w żadnym razie nie ostudziły zapału uczestników: na konkurs wpłynęło ostatecznie niemal 100 prac! Niewątpliwie silnym bodźcem motywacyjnym dla grup projektowych był fakt, że zgodnie z założeniami konkursu wyróżnione prace będą docelowo publikowane na ogólnoswiatowej platformie edukacyjnej IBM, dzięki czemu będą mogli z nich korzystać w procesie uczenia (się) języka uczniowie i ich nauczyciele dosłownie w każdym zakątku globu.

Kluczową rolę przy wyłanianiu laureatów odegrała oczywiście kreatywność w interpretacji tematu przewodniego, a także jakość artystyczna i trafność doboru materiałów graficznych. Jak sugeruje hasło przewodnie: *What's really up?*, w założeniu prace konkursowe miały odnosić się do spraw i tematów zajmujących dzisiejszą młodzież. W regulaminie sugerowaliśmy, że mogą one obejmować na przykład kwestie lokalnej społeczności, tożsamości grupowej i/lub pokoleniowej, przyszłości młodych ludzi, ich aktualnej aktywności w grupie rówieśniczej lub na szerszym forum czy też mobilności i związanych z nią wyzwań.

Organizatorzy, co tu dużo mówić, nie spodziewali się żadnych wielkich zaskoczeń. Należy z pełną pokorą przyznać, że przystępując do lektury prac konkursowych, członkowie kapituły, w tym oczywiście i autor tego raportu, przyjęli jako pewnik pewien dość stereotypowy, by nie rzec płaski, obraz nastolatków i ich świata. Spodziewaliśmy się więc tekstów manifestujących z jednej strony nieco naiwny młodzieżowy bunt, a z drugiej – opisujących świat nastoletniej bez troski, szalonego życia towarzyskiego, absorbujących każdą myśl nowych mediów społecznościowych itp. Tymczasem wraz z lekturą niemal każdej kolejnej pracy konkursowej oczy jurorów otwierały się coraz szerzej ze zdumienia...

Po naprawdę burzliwej dyskusji jury postanowiło przyznać dwie nagrody główne (po jednej w kategorii szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych) i aż osiem wyróżnień (pięć w kategorii gimnazjum i trzy dla projektów ze szkół ponadgimnazjalnych).

GIMNAZJUM

Nagroda główna

Klaudia signs out, ZS nr 1, Malbork

Wyróżnienia

- *No way out*, Gimnazjum nr 38, Warszawa
- *Down and up*, ZS, Wysoka Głogowska
- *Teenagers' folk band*, Gimnazjum im. J. Kochanowskiego, Przytyk
- *New at school*, Gimnazjum nr 1, Morąg
- *The story of my life*, Zespół Szkolno-Przedszkolny, Brzeźnica

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Nagroda główna

Youth, V LO, Toruń

Wyróżnienia

- *The wrong way*, ZS nr 26, Warszawa
- *Vending Machine*, II LO w Legnicy
- *We are all different but equal*, II LO w Legnicy

Autorzy wszystkich wyróżnionych projektów pokazali nam, dorosłym, bardzo dobitnie, że opisany wyżej stereotypowy obraz nastolatków w ogromnej mierze nie przystaje do nich i do ich aktualnej rzeczywistości. Parafrazując hasło wywoławcze, można stwierdzić, że *A LOT is up!*. Młodzi autorzy prac bardzo otwarcie i szczerze piszą o naprawdę poważnych problemach, związanych m.in. z wchodzeniem w dorosłość, kształtowaniem relacji z innymi ludźmi – zwłaszcza, gdy towarzyszą temu poważne zmiany życiowe (przeprowadzka, nowa szkoła itp.), wchodzeniem w zachowania ryzykowne (substancje psychoaktywne, alkohol, ale także kradzież czy ucieczka z domu). Naprawdę zaskoczyła nas skala złożoności relacji międzyludzkich, którą z wielką jaskrawością opisują nagrodzone prace. Złożoność dotyczy nie tylko relacji rówieśniczych (w świecie realnym i wirtualnym), ale też – a być może zwłaszcza – relacji z dorosłymi. Przy czym najbardziej zadziwiające dla nas, dorosłych czytelników tych prac, było to, że to właśnie dorośli, a nie nastolatki, pokazani są jako stosunkowo naiwni, reagujący sztafpowem, nieświadomi tego, co się kryje pod powierzchnią. Jeszcze raz, w imieniu kapituły konkursowej i wszystkich organizatorów serdecznie gratuluję wszystkim 44 nagrodzonym uczniom i 9 nauczycielom. Poniżej prezentujemy nagrodzone prace.

Youth

W *Youth* zaskoczyło nas, jak bardzo subtelnie autorzy pokazali nieusuwalne napięcie między chęcią osiągnięcia niezależności (m.in. od dorosłych), a potrzebą zachowania (dziecięcego) bezpieczeństwa, które symbolizuje parasol. Nie można spod niego nie wyjść, chcąc stać się dorosłym, ale wielki strach budzi ulewa dorosłych decyzji, które trzeba będzie zacząć podejmować.

New at school

New at school to jeden z najlepszych tekstów opisujących traumę związaną z istotną zmianą życiową, w tym przypadku spowodowaną zmianą miejsca zamieszkania i nową szkołą. Opis niepewności, zagrożenia i samotności. I arcyważnej roli, jaką może odegrać przyjazna twarz.

Kludia signs out

W *Kludia signs out* zdumiało nas, jak bardzo dorosły obraz świata mediów społecznościowych stworzyli autorzy. Bohaterka tego opowiadania, wbrew obiegowej opinii o nastolatkach, buntuje się przeciwko presji bycia ciągle on-line, widzi, jak bardzo zubaża to jej życie, pochłania czas, słyca i ogranicza relacje z przyjaciółmi. Przy czym bardzo trafnie upatruje źródło tej presji właśnie we własnej grupie wiekowej.

Down and up

Down and up bardzo trafnie i zaskakująco diagnozuje źródła zachowań nierozważnych, a nawet niebezpiecznych – biorą się one nierzadko z chęci bycia zaakceptowanym przez grupę. Ale, co ciekawe, w tym przypadku właśnie z tej grupy płynie ważny dla bohatera komunikat o tym, że tożsamość jest cenniejsza od przynależności.

No way out

Mroczne i wręcz tragiczne *No way out* to przejmujący apel o obecność drugiego człowieka, która w sytuacji naprawdę granicznej staje się dosłownie kwestią życia i śmierci.

We are all different but equal

We are all different but equal bardzo szczerze, wręcz brutalnie, demaskuje powierzchowność reakcji nastolatków na osoby, które nie pasują do aktualnie obowiązującego kanonu wyglądu i poziomu życia. Autorzy opisują mechanizmy wykluczenia i stygmatyzacji „innego”, podkreślając, jak trudno im się oprzeć.

Teenagers' folk band

Teenagers' folk band to naprawdę głębokie spojrzenie na to, jak łatwo odrzucić inność, zwłaszcza gdy jej atrybuty są widoczne gołym okiem i gdy przypomina nam o tym, kim sami jesteśmy i skąd pochodzimy.

The wrong way

The wrong way to naprawdę przejmujący opis wyparcia problemu przez dorosłych i szkód, jakie może przynieść im samym, a zwłaszcza nastoletniemu dziecku, które desperacko potrzebuje tego, by zmierzyć się z jego problemem.

The story of my life

The story of my life to poruszający opis presji ze strony świata dorosłych, by być „dobrym uczniem i dzieckiem” – jako potencjalnego źródła destrukcyjnych reakcji obronnych. Autorzy pokazują też, jak dużo może znaczyć – także dla dorosłych! – przejście od odruchowego, rodzicielskiego pouczenia do autentycznej akceptacji.

Vending machine

Vending machine to ironiczny opis życia jako tytułowej maszyny wydającej różne napoje i przekąski – jak i na którą się zdecydować? Przy czym w opinii autorów nie jest to, jakby się mogło wydawać, wybór łatwy i przyjemny.

dr Grzegorz Śpiewak

Wykładowca w nowojorskiej uczelni New School. Autor materiałów dydaktycznych i akademickich. Członek komitetu honorowego Międzynarodowego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Angielskiego IATEFL Poland. Autor metody nauczania języka angielskiego deDOMO i projektu

„Angielski dla rodziców deDOMO”.